

De Minister van Veiligheid en Justitie
mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
3 november 2015

Titel kenmerk

Contactpersoon

Onderwerp
Advies op het concept-wetsvoorstel implementatie richtlijn Europees onderzoeksbevel

Geachte heer Van der Steur,

Bij brief van 12 augustus 2015 heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel implementatie richtlijn Europees onderzoeksbevel. Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

Strekking concept-wetsvoorstel

Het wetsvoorstel sterkt tot implementatie van de richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken. De richtlijn voorziet in een evenwichtige regeling voor de internationale samenwerking op strafrechtelijk gebied. Het Europees onderzoeksbevel zal van toepassing zijn op het overgrote deel van de circa 30.000 rechtshulpverzoeken die Nederland ieder jaar ontvangt, namelijk voor zover het verzoeken betreft die afkomstig zijn van andere lidstaten van de Europese Unie. Daarnaast zal het Europese onderzoeksbevel van toepassing zijn op de verzoeken om rechtshulp die de Nederlandse justitiële autoriteiten richten aan de autoriteiten van andere lidstaten. Het Europees onderzoeksbevel vervangt aldus in de genoemde gevallen de EU rechtshulpovereenkomst en het ERV.

Advies

Het ter advisering voorgelegde concept-wetsvoorstel geeft de NVvR aanleiding tot het maken van de volgende inhoudelijke opmerkingen.

Afgeven onderzoeksbevel

In voorgesteld artikel 5.4.1 van het Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) wordt geregeld in welk kader een onderzoeksbevel kan worden afgegeven. In het tweede lid van dit artikel staat dat een onderzoeksbevel "betrekking kan hebben op" een bepaalde categorie onderzoeken. De NVvR is van mening dat deze formulering te vaag is en adviseert de minister de genoemde formulering te vervangen door "kan worden afgegeven in het kader van".

In het hiervoor genoemde voorgestelde tweede lid is opgenomen dat het bevel kan worden toegepast in administratieve procedures, mits appel mogelijk is bij een "in het bijzonder in strafzaken bevoegde rechter". De NVvR neemt aan dat hier wordt bedoeld op de "strafrechter". Dit ware te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Binnenlandse doorzendplicht

In voorgesteld artikel 5.4.2 Sv wordt de binnenlandse doorzendplicht geregeld. Doorzending geschiedt aan de officier van justitie. In het wetsvoorstel wordt niet aangegeven welke officier van justitie hier wordt bedoeld. De NVvR adviseert de minister dit te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Ter zake van de bepaling dat doorzending plaats vindt op 'elke willekeurige wijze' adviseert de NVvR de minister in het voorgestelde artikel in plaats daarvan op te nemen dat doorzending plaats vindt "zonder vormvoorschrift".

Afwijken van termijn

Voor de uitvoering van een Europees onderzoeksbevel staat een termijn van 90 dagen. In voorgesteld artikel 5.4.5, vijfde lid Sv worden de gevallen genoemd waarin aanleiding kan bestaan om af te wijken van deze termijn. De genoemde gevallen lijken tegenstrijdig: sprake kan zijn van zowel de situatie dat redenen bestaan die aanleiding geven tot uitstel, als het geval dat "het in het bevel verlangde reeds voorhanden is". De laatst genoemde situatie zou juist, volgens de NVvR, aanleiding moeten geven om onverwijld uitvoering te geven aan het bevel, maar hiervoor is niet gekozen. Dit ware te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Geen medewerking weigeren

Voorgesteld artikel 5.4.7, derde lid, onder d Sv geeft aan in welke gevallen de medewerking in ieder geval niet mag worden geweigerd. De NVvR is van mening dat de redactie van het genoemde deel van het artikellid verwarrend is. Duidelijk moet worden gemaakt dat de medewerking niet kan worden geweigerd als voor de inwilliging geen dwangmiddelen en geen inzet van BOB-middelen nodig zijn. De NVvR adviseert de minister door toevoeging van 'niet' of 'geen' in de tekst van het artikellid de voorgestelde bepaling te verduidelijken.

Mogelijkheden van bezwaar tegen opsturen van stukken en voorwerpen

Voorgestelde artikelen 5.4.9 en 5.4.10 Sv regelen de mogelijkheden om bezwaar te maken tegen het opsturen van voorwerpen en stukken naar de verzoekende staat. De betrokkene bij wie in het kader van het uitvoeren van het verzoek om rechtshulp voorwerpen in beslag zijn genomen of gegevens zijn gevorderd, wordt in kennis gesteld van zijn bevoegdheid om binnen 14 dagen na de kennisgeving bezwaar te maken. Deze rechtsbescherming vervalt, indien de uitvaardigende staat gemotiveerd heeft verzocht om geheimhouding van het bevel (artikel 5.4.10, eerste lid Sv). De Richtlijn stelt deze eis niet; de eis in het voorgestelde artikel

5.4.10 Sv lijkt daarmee volgens de NVvR eenzijdig en staat haaks op het in het derde lid van artikel 14 van de richtlijn opgenomen uitgangspunt "indien de geheimhouding van een onderzoek daardoor niet in gedrang komt, krachtens artikel 19, nemen de staten passende maatregelen voor rechtsbescherming". Het wetsvoorstel gaat uit van een spiegelbeeldig uitgangspunt. Dit roept bij de NVvR de vraag op of het de bedoeling van de minister is dat door Nederland niet zelf kan worden bepaald of geheimhouding noodzakelijk is, gelet op het onderzoek. Daarnaast heeft de voorgestelde bepaling tevens tot gevolg dat Nederland ook niet meer kan toetsen of de rechtsbescherming niet onnodig wordt geschaad. Dit ware te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Gevolgen werklast

In de memorie van toelichting is geen aandacht besteed aan de gevolgen van het wetsvoorstel voor de werklast. De NVvR verwacht dat dit wetsvoorstel een niet onaanzienlijke verhoging van de werkdruk voor het openbaar ministerie en de rechter-commissaris tot gevolg zal hebben, met daarmee gepaard gaande kosten, waarbij de NVvR met name wijst op de beperkte mogelijkheden tot het weigeren gevolg te geven aan een rechtshulpverzoek en op de in de wet opgenomen termijnen". Hieraan ware aandacht te besteden in de memorie van toelichting.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

voorzitter